

במשנה שני אופנים שבהם מי שנטמא בעזרה חייב על שהייה: א. אם
 עמד ושהה כשיעור כדי השתחואה. ב. אף בהליכה חייב, אם
 ביציאתו מן העזרה הלך בדרך הארוכה ולא בקצרה. הגמרא דנה
 באופן השני. אמר רבא, דין הפטור להולך בדרך הקצרה שאמר
 חכמים, הוא אפילו אם הלך עקב בצד גודל – בפסיעות קטנות,
 ואפילו הלך בנחת ושהה בהליכתו כל היום כולו.
 הגמרא מסתפקת בדין שיעור שהייה שבאופן הראשון: בעי רבא,
 שהייה ששהה מי שהלך בדרך הקצרה, ועצר בדרכו כמה פעמים
 ושהה שהייה מועטת, מהו שיצטרפו – האם הן מצטרפות לחייבו
 כשהן עולות יחד לשיעור כדי השתחואה, או לא.
 מקשה הגמרא: מדוע הסתפק רבא, ותיפשוט ליה מדיניה – והלא
 אפשר לפשוט את ספיקו מן הדין שאמר הוא עצמו, שאף אם שהה
 כל היום בהליכתו, פטור.
 מתרצת הגמרא: התם פדלא שקה – שם מדובר שלא עמד כלל ולא
 שהה בלי הליכה, אלא הלך לאיטו וכך התעכב כל היום, ועל זה
 אמר רבא שפטור, אך באופן ששהה פחות מכדי השתחואה יש
 להסתפק אם מצטרפת שהייה זו לשהייה אחרת שכמותה לחיבו.
 הגמרא דנה בדין החיוב ליוצא בדרך הארוכה: בעא מיניה – שאל
 אבי מרבה, בא לו בארוכה שיעור קצרה – יצא בדרך הארוכה,
 אך רץ במהירות עד שלא שהה בדרכו החוצה אלא כשיעור הליכה
 בהילוך בינוני בדרך הקצרה, מהו – מה דינו. והספק הוא, האם
 שיעור גמירי – חכמים קיבלו שהשוהה ביציאתו כשיעור ההליכה
 בדרך הארוכה חייב, וכי בא לו – ולכן אם הלך בארוכה אך לא
 שהה אלא כשיעור ההליכה בקצרה, פטור, או דלמא דוקא גמירי
 – דווקא כך קיבלו, שאם יצא בארוכה חייב ואם יצא בקצרה פטור,
 בין אם רץ ובין אם הלך בנחת, שהליכת הדרך הארוכה אינה שיעור
 שבו מתחייבים, אלא היא המעשה שעליו חייבים.
 משיבה הגמרא: אמר ליה – אמר לו רבה, לא נתנה הארוכה
 להדחות אצלו שתהיה הליכתו בה מותרת, אפילו אם ירוץ.
 הגמרא מקשה על רבה שפסק שדוקא גמירי: מתקוף לה רבי זירא
 – הקשה רבי זירא על רבה, לפי דבריך שאם הלך בארוכה לעולם
 חייב, אלא דקיימא לן – הדין המקובל בידינו (סנהדרין 59), שכהן טמא
 ששימש – שעבד עבודה במקדש, עונשו הוא גמירתה בידי שמים,
 היכי משפחת לה – כיצד מוצא אתה דין זה, שהייה חייב מיתה ולא
 כרת. הלא ודאי מדובר שנטמא בתוך העזרה, ואי דלא שקה – אם
 לא שהה בעבודתו כדי השתחואה, היכי עביד עבודה – איך עשה
 עבודה, איזו עבודה קטנה יש שיכולה להעשות בפחות מכדי
 השתחואה. ואי דשקה כדי השתחואה, הרי פר כרת הוא – מחוייב
 כרת הוא, על שהייתו. אי אמרת בשלמא שיעורא גמירי – אם נאמר
 שמה שחכמים קיבלו הוא שיעור לחיוב, מובן הדבר, הואיל ומשפחת
 לה – מוצא אתה שהייה בלי להתחייב כרת, כגון דאניס נפשיה
 בקצרה ועבד עבודה – שלאחר שעבד עבודה (אף אם שהה בה כדי
 השתחואה) התאמץ והכריח את עצמו לרוץ מהר בדרך הקצרה, כך
 שכל זמן שהייתו בעזרה לא הגיע לשיעור הליכה בקצרה יחד עם
 שיעור השתחואה.

או דלמא – או שמא בפנים גמירי שהייה – חכמים קיבלו מהו שיעור
 שהייה בטומאה שאירעה בתוך העזרה, וקבלה זו היא בכל ענין, לא
 שנה לקרבן ולא שנה למלקות – בין לקרבן ובין למלקות, ואין
 חייבים בפחות משיעור זה. מסיקה הגמרא: תיקו – תעמוד שאלה זו
 בספק, שלא נפשה.
 הגמרא מסתפקת בדין שהייה שחייבים עליה: בעי רבא, טמא
 שקפץ ותלה עצמו – החזיק את עצמו כשהוא תלוי באויר העזרה
 מבלי לעמוד על הרצפה, ושהה כך כדי השתחואה, מהו – מה דינו.
 והספק הוא, האם כי גמירי – מה שקיבלו חכמים שחייבים על שהייה
 בשיעור השתחואה אף מבלי להשתחוות, זה רק בשהייה דבת
 השתחואה – שראויה להשתחואה, אך בשהייה דקאו בת
 השתחואה – שאי אפשר להשתחוות בה, כגון בתליה באויר, בזה לא
 גמירי חכמים כלל שחייבים עליה, או דלמא – או שמא בפנים
 שהייה גמירי – חכמים קיבלו מהו שיעור שהייה בטומאה שאירעה
 בעזרה, וקבלה זו היא בכל ענין, לא שנה דבת השתחואה ולא שנה
 דקאו בת השתחואה – בין אם שהייה זו בת השתחואה ובין אם לא.
 מסיקה הגמרא: תיקו.
 הגמרא מסתפקת בדין המלקות שעל שהייה: בעי רב אחי, באם
 נאמר שבשביל חיוב מלקות צריך שהייה כדי השתחואה, מי שמימא
 את עצמו במזיד בעזרה, ורק לאחר שנטמא התרו בו שיצא מיד בלי
 להשתחוות, מהו – מה דינו. והספק הוא, האם רק בטומאה שאירעה
 באונס בעזרה גמירי חכמים שיעור שהייה למלקות, אם שהה
 בטומאתו במזיד, אך בטומאה שהביא עליו במזיד לא גמירי שיעור
 לשהייה, וחייב מלקות אף אם שהה פחות מכדי השתחואה, או
 דלמא בפנים גמירי שהייה – חכמים קיבלו מהו שיעור שהייה
 בטומאה שאירעה בעזרה, וקבלה זו היא בכל ענין, לא שנה באונס
 ולא שנה במזיד – בין אם הטומאה באה על האדם באונס ובין אם
 במזיד. מסיקה הגמרא: תיקו.
 נזיר מוזהר שלא להטמא בטומאת מות, ואף אחר שכבר נטמא מוזהר
 הוא שלא לשוב ולגעת במת, ושלא להשתחוות במקום הטומאה אלא
 למחר ולהסתלק ממנו, ואם עבר על האיסור במזיד חייב מלקות.
 הגמרא מסתפקת בדין חיוב המלקות על שהייתו במקום הטומאה:
 בעי רב אחי, נזיר שנטמא בקבר – בתוך בית הקברות, כגון שנכנס
 לשם מבלי להטמא ובהיותו שם נטמא באונס, והתרו בו לצאת ולא
 יצא, בעי שהייה למלקות – האם צריך לשהות שיעור השתחואה
 כדי להתחייב מלקות, או אינו צריך. והספק הוא, האם רק בדין
 טומאה בפנים – בעזרה, שבה שייך שיעור השתחואה, גמירי
 ששיעור שהייה הוא כדי השתחואה, אך בדין שהייה בחוץ – במקום
 אחר, כגון נזיר במקום טומאה, לא גמירי שיעור לשהייה, ויהיה חייב
 אף בפחות מכדי השתחואה, או דלמא באונס גמירי שהייה –
 חכמים קיבלו מהו שיעור שהייה בטומאת איסור שאירעה באונס,
 וקבלה זו היא בכל ענין, לא שנה בפנים ולא שנה בחוץ – בין בדין
 שהייה במקדש בטומאה, ובין בדין שהיית נזיר בטומאה. מסיקה
 הגמרא: תיקו.
 שנינו במשנה: בא לו בארוכה חייב, בקצרה פטור וכו'. נאמרו

המשך ביאור למס' שבועות ליום שני עמ' ב

5 הגמרא מתרצת ומבארת את דין המשנה על פי שתי השיטות: אלא
 6 אמר רבי יוחנן, באמת אין דין קבוע לאכול אחת מהתודות ולשרוף
 7 את השניה,

1 כלומר שהמשנה שאמרה שאין חייבים דיברה במקרה שלא התקיים
 2 אף אחד מן התנאים הללו, אך די גם באחד מהם כדי שהקידוש יחול
 3 כראוי, הרי מכל מקום תני תרתייהו – שתי התודות האלו בודאי תרא
 4 מצוה היא – דבר אחד הן, ואין די באחת מהן בלא חברתה.

שבועות דף יז עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום רביעי) קכה

54 להאכל בעזרה, ואין שוהמין שם קדשים קלים, שדינם להשחט
55 בעזרה, וכן טמא שנכנס דרך הגנין להיכל, פטור, משום שנאמר
56 (שם יב ד) 'ואל המקדש לא תבא', ומלשון 'ביאה' נלמד שרק דרך
57 ביאה אסרה תורה. הנה מוכח בברייתא, שכל מקום שנאמר בתורה
58 ביאה, אין בכלל זה אלא ביאה כדרכה.
59 שנינו במשנה: זו היא מצות עשה שבמקדש שאין חייבין עליה וכו',
60 ואיזו היא מצות עשה שבנדא שחייבין עליה, היה משמש עם
61 הטהורה ואמרה לו שטמאתי ופירש מיד חייב מפני שיציאתו הנאה לו
62 כביאתו. מלשון 'זו היא' משמע שדברי משנתנו הם המשך של
63 משנה אחרת, והיא באה לבאר את הדין שמשנה שם באופן כללי.
64 הגמרא מבררת איזו היא, ומביאה את הדין משנה. שואלת הגמרא:
65 היכא קאי, דקאמר 'זו היא' – היכן היא המשנה שאליה מכוון התנא
66 במשנתנו, באמרו 'זו היא'.
67 משיבה הגמרא: ה"מ קאי – משנה זו נשנית במסכת הוריות (ה),
68 ששנינו, אין בית דין חייבין פר העלם דבר כשהורו בטעות על מצות
69 עשה ועל מצות לא תעשה שבטומאת מקדש וקדשיו, ואין היחידים
70 מביאין אשם תלוי כשעברו על עשה ועל לא תעשה שבטומאת
71 מקדש וקדשיו. אבל בית דין חייבין פר העלם דבר כשהורו בטעות
72 על מצות עשה ועל מצות לא תעשה שבנדא, ומביאין היחידים
73 אשם תלוי כשעברו על עשה ועל לא תעשה שבנדא. וקאמר –
74 ואמר על כך התנא במשנתנו, שהמצוה על מי שנטמא בעזרה למדור
75 ולצאת ממנה ושהזכרה במשנתנו, זו היא מצות העשה שבמקדש
76 שעליה נאמר שם שאין חייבין עליה. וממשיכה המשנה: ואיזו היא
77 מצות העשה שבנדא שעליה נאמר שחייבין עליה פר העלם דבר
78 ואשם, היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי עכשיו
79 בטומאת נדה, ופירש ממנה מיד, בלי להמתין שיפסק קישוי האבר,
80 חייב כרת במיד, וחטאת בשוגג, שפרישה באבר חי אסורה עליו
81 באיסור נדה, מפני שיציאתו הנאה לו כביאתו, והרי זה כבא על
82 הנדה.
83 הגמרא דנה בחיוב החטאת על פרישה מן הנדה בקישוי: אי תמר,
84 אפי אמר משמיה דרב תיירא בר רב, אם כשאמרה לו אשתו
85 נטמאתי לא המתין אלא פרש מיד, בשגגה, חייב שתים – שתי
86 חטאות. וכן אמר רבא אמר רב שמואל בר שבתא אמר רב הונא,
87 חייב שתים, תנא אבניסה – חטאת אחת על איסור ביאת נדה שעבר
88 משנטמא, ותנא אפרישה – חטאת אחת על הפרישה, שהיא
89 מעשה איסור נוסף בפני עצמו.
90 הגמרא מבררת באיזה אופן חייב שתי חטאות. דרך רוב הנשים
91 לראות דם נדה בזמנים קבועים, וקביעות זו היא הנקראת וסת. חייב
92 אדם לפרוש מאשתו בעונת הוסת שלה, דהיינו בכל אותו יום או
93 לילה שבו רגילה לראות, ואף קודם שהגיעה שעת הוסת.
94 מבררת הגמרא: תני רבא – רבה עיין בשמועה זו, ושאל, במאי
95 מדובר, אילימא – אם נאמר שמדובר בבא על אשתו סמוך לוסתה,
96 וקמאן – וצריך עוד לברר, במי מדובר, אילימא בתלמיד חכם, הבקי
97 בדיני התורה, בשלמא אבניסה ליתניב – מוכן הדין שחייב על
98 הכניסה, כיון ששוגג הוא באיסור הנדה שנכשל בו, ואינו אנוס, שהרי
99 זה סמוך לוסתה והיה לו לחשוש שמא תראה דם בשעת תשמיש, וכן
100 אינו מזיד, הואיל וקסבר יכולני לבעול – הוא היה סבור שיש
101 ביכולתו לבעול ולהספיק לפרוש קודם שתיטמא. אלא אפרישה
102 אמאי ליתניב – מדוע חייב חטאת נוספת על פרישתו בקישוי, והלא
103 מיד הוא בפרישתו, שהרי תלמיד חכם הוא ויודע שהמשמש עם
104 הטהורה ונטמא צריך להמתין עד שימות האבר, ומיד אינו חייב
105 חטאת.

1 אלא אי אמרת דוקא גמירי – אלא אם אתה אומר שדווקא כך
2 קיבלו חכמים, שהשוהה כדי השתחוואה חייב על שהייתו, ואף אם
3 יצא אחר כך במרוצה, היכי משפחת לה – איך יתכן דין הברייתא,
4 שכהן טמא ישעה במקדש וישמש מבלי להתחייב כרת.
5 הגמרא מתרצת באיזה אופן נאמר הדין בברייתא: אמר אפי, מאי
6 קושיא, משפחת לה – יתכן שכהן שנטמא עבד עבודה בלי שהייה,
7 כגון שאחרי שנטמא מיהר וקא לצאת בדרך הקצרה, ובדרך יציאתו
8 הפך בצנינות – והכה באחד האיברים הנשרפים על המזבח והפכו
9 במזלג שהיה בידו. ועל מעשה זה הוא חייב מיתה אם עשהו במזיד,
10 אך כרת אינו חייב, מאחר שלא עשה כשיעור. ותירוץ זה הוא בדרב
11 הונא, הסובר שהפיכת האיברים במזלג היא עבודה שחייבים עליה,
12 דאמר רב הונא, דר – שאינו כהן שפך בצנינות, חייב מיתה בידי
13 שמים, כדן זר שעבד עבודה במקדש.
14 הגמרא מבארת את דברי רב הונא: גופא, אמר רב הונא, דר שפך
15 איברים שעל האש בצנינות, חייב מיתה. שואלת הגמרא: היכי דמי
16 – במה מדובר, אי דלא הפך לה לא מיעבלי – אם בלא שהיה הופך
17 איברים אלו הם לא היו מתעכלים באש, פשיטא – הלא פשוט הוא
18 דין זה ולמה הוצרך רב הונא להשמיעו. ואי דלא הפך בהו נמי
19 מיעבלי – ואם גם בלא שהיה הופך אותם הם היו מתעכלים, מאי קא
20 עבדי – מה עשה, הלא מעשיו לא הוסיפו כלום, ומדוע חייב מיתה.
21 מתרצת הגמרא: לא צריקא דאי לא הפך בהו מיעבלי בתרתא שעי
22 והשתא מיעבלי פחד שעתא – לא הוצרך רב הונא לומר זאת אלא
23 באופן שאם לא היה הופך בהם היו מתעכלים בשתי שעות, ועתה
24 שהפכם התעכלו בשעה אחת, והא קא משמע לן – ובכך השמיע
25 לנו רב הונא דכל קרוכי עבודה עבודה היא – שכל פעולה שמחישא
26 ומקרבת את תכלית העבודה נחשבת גם היא לעבודה.
27 בית שיש בו נגע צרעת דינו שהכנסו אליו טמא (ויקרא יד מז), ושכל
28 הכלים שבתוכו טמאים (שם לו). הגמרא דנה איזהו אופן הביאה שבו
29 הבא לבית המנוגע טמא, ומביאה ראייה מדין ביאה למקדש
30 בטומאה.
31 אמר רבי אושעיא, בעינא דאימא מילתא – מבקש אני לומר דבר,
32 ומסתפינא מחבריא – ומתירא אני מבני הישיבה. הדבר שרצוני
33 לומר הוא שהנכנס לבית המנוגע – לבית שנטמא בנגע צרעת דרך
34 אחריו – בהליכה לאחור, ואפילו נכנס כולו אל תוך הבית חוץ
35 מחוממו שנותר בחוץ, טהור, משום דתניב (ויקרא יד מז) 'הנבא אל
36 הפתח כל ימי הסגיר אותו יטמא', ומכיון שהזכירה התורה לשון
37 'ביאה', הרי שרק בדרך ביאה אסרה – טימאה התורה, ואין דרכו
38 של אדם ללכת אחרונת. ומסתפינא מחבריא – ומה שאינו אומר
39 כן, הוא מחמת יראתי מבני הישיבה.
40 מקשה הגמרא: אי הכי, כולו נמי – גם אם נכנס כולו לבית המנוגע
41 דרך אחריו יהיה טהור, שהרי ביאתו היתה שלא כדרך, ומדוע אתה
42 אומר כן רק באופן שחלק מגופו נשאר בחוץ.
43 מתרצת הגמרא: אמר רבא, אם נכנס כולו, לא נרע – אין הוא גרוע
44 מבליים שבפית, דתניב (שם לו) 'ופנו את הפית בטמא גבא הפתח וגו'
45 'ולא יטמא כל אשר בפית', ומכאן שכל המטלטלים שנמצאים בבית
46 כאשר הכהן מטמא אותו, נטמאים, אף על פי שלא באו אל הבית
47 המנוגע אלא היו שם כבר קודם לכן, וכמותם, אף הבא אל הבית
48 שלא כדרך ביאה נטמא מחמת היותו בבית, אף שלא נטמא מחמת
49 ביאתו אליו.
50 הגמרא מביאה ראייה לדברי רבי אושעיא מברייתא שהוזכר בה דין
51 ביאה למקדש שלא כדרכה: תניא נמי הכי בברייתא כדברי רבי
52 אושעיא, גנין הללו – גגות הלשכות שבעזרה, אינם קדושים
53 בקדושת העזרה, ולכן, אין אוכלין שם קדשים, שדינם